

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin lisättäisiin säännös palkansaajien työeläkemaksusta, joka olisi pysyvä osa kunnallisen eläkejärjestelmän rahoitusta. Samalla ehdotetaan, että eläkelaitoksen sijoitusneuvottelukunnan kaksi py-

syvää asiantuntijajäsentä muutettaisiin varsinaisiksi jäseniksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta. Lakia sovellettaisiin sen voimassa ollessa maksettuihin ansioon.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 6 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1555/92), mukaan eläkelaitoksen menoista vastaavat laitoksen jäsenyhteisöt. Säännöksen mukaan laitoksen menoja varten ei kanneta maksuja lain piiriin kuuluvilta henkilöiltä. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain piiriin kuuluvien viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkemaksusta 13 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (1006/92) mukaan mainitun lain alaiset viranhaltijat ja työntekijät ovat velvollisia suorittamaan eläkemaksun vuonna 1993. Laki koskee myös kunnallisia luottamushenkilöitä. Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisön oman eläkesäännön piiriin kuuluvat ovat velvollisia suorittamaan vastaavan eläkemaksun eläketurvaan huolehtivalle työnantajalle.

Edellä mainitun eläkemaksusta annetun lain 2 §:n mukaan eläkemaksu on kolme prosenttia ennakkoperintälain (418/59) 4 §:n tarkoittamasta palkasta. Eläkemaksu vähennetään 3 §:n mukaan työnantajalta perittävästä eläkemaksusta kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan

määräämällä tavalla. Palkansaajien eläkemaksun perimisestä ja sen tilittämisestä eläkelaitokselle vastaavat eläkelaitoksen jäsenyhteisöt lain 4 §:n mukaan. Laki on voimassa vuoden 1993 ajan ja sitä sovelletaan palkkaan, joka on maksettu lain voimassaollessa.

Lain 6 b §:n 2 momentin (260/87) mukaan eläkelaitoksen hallitus kutsuu toimikaudekseen sijoitusneuvottelukuntaan kahdeksan jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Jäsenistä kahden tulee edustaa valtiovarainministeriötä, yhden sisäasiainministeriötä ja yhden kauppa- ja teollisuusministeriötä. Neuvottelukunnassa on lisäksi kaksi pysyvää asiantuntijaa ja heidän henkilökohtaiset varamiehensä, jotka eläkelaitoksen hallitus nimeää kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Eläkelaitoksen ohjesäännön mukaan eläkelaitoksen hallitus kutsuu toimikaudekseen sijoitusneuvottelukuntaan kahdeksan jäsentä ja jokaiselle heistä henkilökohtaisen varajäsenen. Jäsenistä neljän tulee edustaa kunnallishallintoa ja muut jäsenet valitaan laissa mainituista ministeriöistä. Hallitus nimeää lisäksi kaksi pysyvää asiantuntijaa ja heidän henkilökohtaiset varamiehensä kunnallisten viranhaltijain ja

työntekijäin edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Sijoitusneuvottelukunnan tehtävänä on vuositteittain hyväksyä eläkevastuurahaston sijoitustoiminnan yleissuunnitelma ja seurata yleissuunnitelman toteutumista sekä tehdä siihen tarvittavia tarkistuksia.

2. Nykytilan arviointi

Työntekijät osallistuvat vuonna 1993 kaikissa ansioeläkejärjestelmissä eläketurvan rahoittamiseen maksamalla eläkemaksua, jonka suuruus on kolme prosenttia palkasta. Työntekijäin eläkemaksu on säädetty pysyväksi osaksi työeläkejärjestelmän rahoitusjärjestelmää 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla työntekijäin eläkelain muuttamisesta (559/93) siten, että vuoden 1994 alusta alkaen työnantajat ja työntekijät vastaavat kumpikin puoleksi työeläkemaksun muutoksesta. Muutos koskee yksityistä työeläkejärjestelmää. Samanaikaisesti muutos on säädetty koskemaan myös kansaneläkejärjestelmää. Hallituksen esityksen (HE 26/1993 vp.) perusteluissa on mainittu, että tarkoituksena on toteuttaa muutokset myös julkisen sektorin eläkejärjestelmissä samaan aikaan mainitussa esityksessä ehdotettujen muutosten kanssa.

Palkansaajien eläkemaksun käyttöönottamisen tarkoituksena on kasvattaa työssä käyvien ikäluokkien tietoisuutta eläketurvan todellisesta hinnasta ja tätä kautta lisätä vastuuta sen rahoittamisesta. Tämä on mahdollista vain, jos maksusta tehdään kiinteä eläkejärjestelmän rahoituselementti.

Lain 6 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että palkansaajien eläkemaksu olisi vuodesta 1994 lähtien pysyvä osa kunnallisen eläkejärjestelmän rahoituskäytäntöä. Momentin sanamuotoa ehdotetaan myös selvennettäväksi.

Kunnallisen järjestelmän jo kertyneen kattamattoman eläkevastuun rahoittaminen edellyttää tulevaisuudessa yksityistä sektoria suurempia korotuksia kokonaismaksuun. Toisaalta eri sektoreiden työntekijöitä tulisi kohdella yhdenmukaisesti, jotta taattaisiin kunnallisen työvoiman pysyvyys myös nykyistä paremmissa taloudellisissa oloissa. Näistä syistä ehdotetaan, että palkansaajien eläkemaksun vuosittainen

muutos noudattaisi yksityisen sektorin eläkejärjestelmissä sovellettavaa tasoa.

Kunnallisen eläkejärjestelmän rahoittamiseksi perittävä maksu säilytettäisiin entisenkaltaisena kokonaisuutena, josta kunnalliselle eläkelaitokselle vastaa työnantaja. Palkansaajien eläkemaksu perittäisiin samasta palkkasummasta kuin työnantajan maksu. Maksu olisi lopullinen ja se luettaisiin osaksi työnantajan ennakkomaksua.

Palkansaajien eläkemaksulla ei olisi tarkoitus muuttaa työaikaisen ja eläkeaikaisen toimeentulon keskinäistä suhdetta. Tämän periaatteen toteuttamiseksi ehdotetaan muutettavaksi eläkepalkan laskentasääntöä. Eläkkeen perusteena olevan palkan määräytymisestä ja siinä huomioon otettavista ansioista määrätään kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännössä, jonka sisällöstä päättää eläkelaitoksen valtuuskunta. Eläkepalkan laskennan pohjana olevista eri vuosien palkoista ehdotetaan vähennettäväksi kyseessä olevana vuonna sovellettu työntekijän maksuosuus. Vähennys rajoitetaan kuitenkin korkeintaan siihen prosenttimäärään, jolla palkansaajien reaaliainsiot ovat työntekijän eläkemaksun voimassaoloaikana nousseet. Nousua mitataan yleisen ansiotäsoindeksin ja kuluttajahintaindeksin avulla. Mahdolliset reaaliainsiotason laskut jätetään ottamatta huomioon eläkepalkkaa määrittäessä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan maksu voitaisiin perä ulosottoteitse ilman erillistoimia, mitä vastaava säännös on työntekijäin eläkelaisissa.

Sijoitusneuvottelukunnassa on kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin keskusjärjestöjen edustus kahdella pysyvällä asiantuntijalla, jotka eivät ole sijoitusneuvottelukunnan varsinaisia jäseniä. Työntekijäin eläkemaksua vuoden 1993 alusta alkaen suorittavat myös kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain alaiset viranhaltijat ja työntekijät. Tästä syystä olisi tarpeellista, että palkansaajajärjestöjen edustajat olisivat eläkelaitoksen sijoitusneuvottelukunnan varsinaisia jäseniä.

3. Ehdotetut muutokset

Lain 6 §:n 1 momentissa säädettäisiin edelleen jäsenyhteisöjen velvollisuudesta kustantaa palkansaajien, tiettyjen palkkioiden saajien ja luottamushenkilöiden eläketurva. Pykälästä esitetään poistettavaksi lause, jonka mukaan

lain piiriin kuuluvilta henkilöiltä ei kanneta maksuja. Pykälään lisättäisiin palkansaajien työeläkemaksusta johtuva muutos palkansaajien ja muiden lain soveltamispiiriin kuuluvien henkilöiden velvollisuudesta osallistua eläketurvan kustannuksiin. Sanamuoto koskisi kaikkia lain piiriin kuuluvia, joita ovat myös perhehoitajat ja sosiaalihuoltolain 27 a §:ssä (1365/92) tarkoitetut hoitajat sekä luottamushenkilöt. Pykälään lisättäisiin palkkojen, palkkioiden ja ansionmenetyksen korvauksen lisäksi myös sporttelit ja muut eläkelaitoksen valtuuskunnan edellä lueteltuihin rinnastamat ansiot. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä otetaan huomioon muitakin kuin jäsenyhteisön maksamia palkkoja. Näitä ovat muun muassa eläinlääkäriin eläimen omistajalta perimät palkkiot.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan eläkelaitoksen lain perusteella määräämä maksu ja sille suoritettava viivästyskorotus saataisiin ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niinkuin verojen ja maksujen perimisestä säädetään.

Lain 6 b §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sijoitusneuvottelukunnan kaksi pysyvää asiantuntijaa, jotka edustavat kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin edustavimpia keskusjärjestöjä, muutetaan sijoitusneuvottelukunnan varsinaisiksi jäseniksi.

Lain 6 c §:n 1 momentissa säädettäisiin palkansaajien eläkemaksun määrästä. Maksu olisi työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentin eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ansioista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jäsenyhteisöjen velvollisuudesta pidättää eläkemaksu palkan ja palkkioiden saajien ennakoperintälain 4 §:ssä tarkoitetuista ansioista jokaisen palkanmaksun yhteydessä. Maksu pidätetään myös muista palkkaan rinnastettavista eläketurvan piiriin kuuluvista ansioista kuten esimerkiksi eläinlääkärien toimenpidepalkkioista. Nämä palkkiot luetaan eläkepalkkaan, vaikka kunta ei suorita niitä. Maksu olisi osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkelaitoksen valtuuskunta antaisi tarkemmat ohjeet 1 ja 2 momentin soveltamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan lain soveltamispiiriin kuuluva voisi vaatia oikaisua eläkemaksunsa määrään ja tätä päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovellettaisiin, mitä lain 8 §:n 2 momentissa säädetään. Koska palkan-

saajien eläkemaksu kuuluu osana työnantajan vastuulla olevaan maksuosuuteen, myös palkan ja palkkioiden sekä muiden ansioiden saajille varattaisiin näin mahdollisuus muutoksenhakuun.

Ne viranhaltijat ja työntekijät, jotka ovat valinneet kuntakohtaisen eläkesäännön ja joiden eläketurva ei kuulu tämän lain alaisuuteen, maksaisivat pykälän 5 momentin mukaan eläkemaksun eläketurvastaan huolehtivalle työnantajalle.

4. Esityksen vaikutukset

Palkansaajien maksuosuudella on tarkoitus lisätä tulevien eläkkeensaajien vastuuta eläkejärjestelmän säilymisestä. Koska palkansaajien eläkemaksu on työnantajan kannalta palkkaan rinnasteinen kustannus, ei tätä kautta synny uutta rahoitusta, vaan kustannus ainoastaan jaetaan aikaisemmasta poikkeavalla tavalla. Eläkepalkan laskusääntöön tehtävät muutokset säästävät tulevia eläkekustannuksia edellyttäen, että palkansaajien eläkemaksu ei pitkällä aikavälillä nosta palkkatasoa. Koska tällaista tilannetta voidaan pitää varsin epätodennäköisenä ja koska palkansaajien eläkemaksun verovähennyskelpoisuus toisaalta supistaa kuntien verotuloja, ei palkansaajien eläkemaksun käytönotosta pitkällä tähtäimellä synny merkittäviä säästöjä.

5. Asian valmistelu

Ehdotus perustuu Kuntien eläkevakuutuksen valtuuskunnan sisäasiainministeriölle tekemään esitykseen.

Viranhaltija- ja työntekijäjärjestöjen edustajat toimivat kunnallisen eläkelaitoksen hallintoelimissä ja lisäksi luonnoksesta on kuultu näitä järjestöjä.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lakia sovellettaisiin palkkaan tai palkkioon tai muuhun etuuteen, joka on maksettu lain voimassa ollessa. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 6 §:n 1 momentti ja 6 b §:n 2 momentti,

näistä 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1555/92) ja 6 b §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (260/87), ja

lisätään 6 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 6 c § seuraavasti:

6 §

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Jako suoritetaan jäsenyhteisöjen tämän lain piirissä oleville henkilöille suorittamien palkkojen, palkkioiden ja ansionmenetyksen korvausten sekä sportteiden ja muiden eläkelaitoksen valtuuskunnan edellä lueteltuihin rinnastamien ansioiden yhteismäärien suhteessa. Ennen jakoa edellä tarkoitetut ansiot kerrotaan eläkelaitoksen valtuuskunnan vahvistamalla kertoimella. Kertoimen suuruus riippuu tämän lain piirissä olevien henkilöiden eläketurvan sisällöstä sekä valtuuskunnan harkinnan mukaan muistakin eläkevastuisiin vaikuttavista tekijöistä. Tämän lain piirissä olevat henkilöt ovat velvollisia osallistumaan eläkelaitoksen menojen kattamiseen siten, kuin 6 c §:ssä säädetään.

Kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta laskettu eläkelaitoksen valtuuskunnan päättämä viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman eri tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon annettussa laissa (367/61) säädetään.

6 b §

Eläkelaitoksen hallitus kutsuu toimikaudek-

seen sijoitusneuvottelukuntaan kymmenen jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Jäsenistä kahden tulee edustaa valtiovarainministeriötä, yhden sisäasiainministeriötä, yhden kauppa- ja teollisuusministeriötä sekä kahden kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin edustavimpia keskusjärjestöjä.

6 c §

Tämän lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden eläkemaksu on työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ansioista.

Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisö on velvollinen pidättämään 1 momentissa tarkoitettua maksun ja tilittämään sen eläkelaitokselle. Maksu on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunta antaa tarkemmat ohjeet 1 ja 2 momentin soveltamisesta.

Lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi vaatia oikaisua eläkemaksuun. Muutoksenhakuun eläkemaksua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen noudatetaan soveltuvin osin, mitä tämän lain 8 §:n 2 momentissa säädetään.

Viranhaltija tai työntekijä, joka on tehnyt 16 §:ssä tarkoitettua ilmoituksen, on velvollinen suorittamaan tämän lain mukaisen eläkemak-

sun eläkkeestään huolehtivalle työnantajalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Tätä lakia sovelletaan ansioon, joka on maksettu lain voimassa ollessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunta.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 6 §:n 1 momentti ja 6 b §:n 2 momentti,

näistä 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1555/92) ja 6 b §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (260/87), ja

lisätään 6 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 6 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Kunnallisen eläkelaitoksen menot, joita varten tämän lain piiriin kuuluvilta henkilöiltä ei kanneta maksuja, jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi niiden sinä varainhoitovuotena eläkelaitoksen eläketurvan alaisille viranhaltijoilleen ja työntekijöilleen suorittamien palkkojen ja palkkioiden sekä muille henkilöille suorittamien tämän lain mukaisten palkkioiden ja ansionmenetyksen korvausten yhteismäärien suhteessa kertomalla palkat, palkkiot ja ansionmenetyksen korvaukset sitä ennen eläkelaitoksen valtuuskunnan määrävuosiksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan, vahvistamalla kertoimella. Kertoimen suuruus riippuu tämän lain piirissä olevien henkilöiden eläketurvan sisällöstä sekä valtuuskunnan harkinnan mukaan muistakin eläkelaitoksen eläkevastuisiin vaikuttavista tekijöistä.

Ehdotus

6 §

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Jako suoritetaan jäsenyhteisöjen tämän lain piirissä oleville henkilöille suorittamien palkkojen, palkkioiden ja ansionmenetyksen korvausten sekä sportteleiden ja muiden eläkelaitoksen valtuuskunnan edellä lueteltuihin rinnastamien ansioiden yhteismäärien suhteessa. Ennen jakoa edellä tarkoitetut ansiot kerrotaan eläkelaitoksen valtuuskunnan vahvistamalla kertoimella. Kertoimen suuruus riippuu tämän lain piirissä olevien henkilöiden eläketurvan sisällöstä sekä valtuuskunnan harkinnan mukaan muistakin eläkevastuisiin vaikuttavista tekijöistä. Tämän lain piirissä olevat henkilöt ovat velvollisia osallistumaan eläkelaitoksen menojen kattamiseen siten, kuin 6 c §:ssä säädetään.

6 b §

Eläkelaitoksen hallitus kutsuu toimikaudekseen sijoitusneuvottelukuntaan kahdeksan jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Jäsenistä kahden tulee edustaa valtiovarainministeriötä, yhden sisäasiainministeriötä ja yhden kauppa- ja teollisuusministeriötä. Neu-

6 b §

Eläkelaitoksen hallitus kutsuu toimikaudekseen sijoitusneuvottelukuntaan kymmenen jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Jäsenistä kahden tulee edustaa valtiovarainministeriötä, yhden sisäasiainministeriötä, yhden kauppa- ja teollisuusministeriötä sekä

Voimassa oleva laki

vottelukunnassa on lisäksi kaksi pysyvää asiantuntijaa ja heidän henkilökohtaiset varamiehen-
sä, jotka eläkelaitoksen hallitus nimeää kunnal-
listen viranhaltijain ja työntekijäin edustavimpien
keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Ehdotus

kahden kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin
edustavimpia keskusjärjestöjä.

6 c §

Tämän lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen
henkilöiden eläkemaksu on työntekijäin eläkelain
12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaxipro-
sentin suuruinen osuus 6 §:n 1 momentissa
tarkoitetuista ansioista.

Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisö on vel-
vollinen pidättämään 1 momentissa tarkoitetun
maksun ja tilittämään sen eläkelaitokselle. Mak-
su on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunta antaa
tarkemmat ohjeet 1 ja 2 momentin soveltamises-
tä.

Lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi
vaatia oikaisua eläkemaksuun. Muutoksenhakuun
eläkemaksua koskevaan oikaisuvaatimukseen an-
nettuun päätökseen noudatetaan soveltuvin osin,
mitä tämän lain 8 §:n 2 momentissa säädetään.

Viranhaltija tai työntekijä, joka on tehnyt
16 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, on velvollinen
suorittamaan tämän lain mukaisen eläkemaxun
eläkkeestään huolehtivalle työnantajalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Tätä lakia sovelletaan ansioon, joka on mak-
settu lain voimassa ollessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryh-
tyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin. Tarkemmat määräykset tämän lain täy-
täntöönpanosta ja soveltamisesta antaa kunnal-
lisen eläkelaitoksen valtuuskunta.

